

Huvudman

Stiftelsen Josefinaskolan
styrelsen@josefinaskolan.se

Beslut

Datum 2025-12-17
Dnr SI 2025:9186
Sida **1 (16)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Josefinaskolan i Sigtuna kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stiftelsen Josefinaskolan att senast den **17 april 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande elevhälsans kompetenser och särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Stiftelsen Josefinaskolan inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Stiftelsen Josefinaskolan ska vidta följande åtgärder

Elevhälsans kompetenser

1. Se till att skolan har tillgång till en specialpedagog eller speciallärare med kompetens för specialpedagogiska insatser. Anställningsavtal eller annat avtal med en specialpedagog eller speciallärare samt en redogörelse för personens utbildning inom specialpedagogik ska bifogas redovisningen av vidtagna åtgärder. (2 kap. 25 § skollagen)

Särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 17 april 2026 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav gällande när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska vid redovisningen inkomma med skriftlig information om hur och när detta har skett. (2 kap. 34 a § skollagen)
2. Se till att rektorn skyndsamt inleder en utredning om en elevs behov av särskilt stöd för varje anmälan om särskilt stöd som görs till rektorn eller den rektorn har delegerat uppgiften till. Rektorn ska under perioden den 17 december 2025 – 10 april 2026 dokumentera datum för de utredningar som har startats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

3. Se till att beslut om att en elev ska ges särskilt stöd i form av anpassad studiegång innehåller uppgifter om vilka avvikelser som görs från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Samtliga beslut om anpassad studiegång som fattas mellan perioden 17 december 2025 – 10 april 2026 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 12 § skollagen)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen. Stiftelsen Josefinaskolan en anmärkning avseende brister rörande bedömning och betygssättning i ämnen där elever genomfört nationella prov samt planen mot kränkande behandling. Stiftelsen Josefinaskolan ska senast den **17 april 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser skolans arbete med trygghet och studiero.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:9186) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under hösten 2025 inlett en tillsyn av Josefinaskolan i Sigtuna kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Josefinaskolan följer gällande bestämmelser om elevhälsans kompetenser, extra anpassningar och särskilt stöd, betygssättning, skolans arbete med att skapa trygghet och studiero samt skolans arbete mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 12 och 14 november 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. beslut om åtgärdsprogram och anpassad studiegång samt skolans två

senaste planer mot kränkande behandling. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Föreläggande

Elevhälsans kompetenser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elevhälsan framgår att Josefinaskolan har en ny specialpedagog sedan oktober 2025 och att personen i fråga dessförinnan arbetat som lärare på skolan. Skolinspektionen har tagit del av en förteckning över skolans personal där det anges att personen har utbildning som Waldorflärare samt statlig lärarutbildning för årskurs 1–6. Rektorn har i intervju uppgett att den anställda har läst enstaka kurser i specialpedagogik. Huvudmannen har getts tillfälle att komplettera utredningen med information om den anställdes utbildning. Huvudmannen har angett att den anställda är utbildad Waldorflärare samt lärare i åk 1–6, det vill säga samma information som i förteckningen.

Rättslig reglering

För eleverna i förskoleklass och grundskola ska det finnas tillgång till elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. För medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare. (2 kap. 25 § skollagen)

I förarbeten till skollagen framgår att ett skäl till att berörda personalkategorier uppräknas i bestämmelsen är att elevhälsan förutsätter tillgång till en kompetens som är tillräcklig för att eleverna ska få det stöd de behöver. I regleringen av kompetens ligger också ett krav på att den personal som avses ska ha adekvat utbildning (prop. 2009/10:165, s. 277 och 657). Enligt bestämmelsens tidigare lydelse skulle det finnas tillgång till "personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses". Av förarbeten framgår att det som främst avsågs var personal som har utbildning som speciallärare eller specialpedagog (prop. 2017/18:18 s. 47, se även prop. 2009/10:165 s. 278). Bland annat framgår

att personal med specialpedagogisk kompetens förväntas ha generell kunskap om inlärningssvårigheter och hur stödinsatser kan utformas (prop. 2017/18:18 s. 47, s. 87).

Den 1 januari 2023 trädde en lagändring ikraft som förtydligar att det för elevhälsans specialpedagogiska insatser ska finnas tillgång till specialpedagog eller speciallärare. I förarbetena anges att de som tjänstgör som specialpedagoger eller speciallärare inom elevhälsan bör ha adekvat utbildning som svarar mot behoven. Det uppställs inte något absolut krav på examen för de specialpedagoger eller speciallärare som ska ingå i den samlade elevhälsan, dock bör huvudmän sträva efter att de som anställs som specialpedagog eller speciallärare ska ha en sådan examen. En huvudman är redan i dag skyldig att tillhandahålla sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses (prop. 2021/22:162, s. 109). Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Detta innebär att elevhälsan ska bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Elevhälsan ska också stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål (prop. 2009/10:165 s. 656 och 657).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister när det gäller elevhälsans kompetenser. Av skollagen framgår att elevhälsan ska omfatta specialpedagogiska insatser och att det för dessa ska finnas tillgång till specialpedagog eller speciallärare. Av förarbeten framgår att det inte uppställs ett krav på att den som anställs som specialpedagog eller speciallärare ska ha en sådan examen. Däremot krävs att sådan personal ska ha adekvat utbildning och sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Utredningen i ärendet har inte visat att den person som idag har rollen som specialpedagog på Josefinaskolan genom utbildning eller på annat sätt förvärvat sig sådan kompetens. Skolinspektionen bedömer därför att verksamheten inte uppfyller skollagens krav på tillgång till kompetens för specialpedagogiska insatser.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Lärarna har i intervju uppgett att de arbetar med både generella och individuella extra anpassningar, som till exempel placeringar i klassrummet, skriftliga instruktioner på tavlan och möjlighet att svara muntligt på prov. En lärare berättar att man som lärare dock inte vet vad en elev får för

anpassningar i ett annat ämne. Elevhälsan bekräftar i intervju att alla lärare använder sig av extra anpassningar. En representant lyfter också att det har varit svårt att få till en samsyn och att alla lärare inte vet vad varje elev behöver för anpassningar i alla ämnen, men att man nu arbetar med att dokumentering ska ske så att alla lärare ska veta vad varje elev behöver. Rektorn uppger i intervju att hon känner igen den bild som lärare och elevhälsan ger och att skolan nu arbetar med gemensamma samtal och gemensam dokumentation i deras digitala system.

Anmäla och utreda behov av särskilt stöd

Elevhälsan uppger i intervju att det kan vara otydligt för lärarna om de har gjort en anmälan om särskilt stöd eller ej. En representant uppger att lärarna kan tycka att de har lämnat över ett ärende till elevhälsoteamet (EHT) men att det inte har mottagits som en anmälan. Rektorn uppger att skolan har mycket i dialogform och inte har varit så aktsamma med det formella, vilket också är en resursfråga. De jobbar på det just nu och rektorn har fått stöd från huvudmannen i det arbetet de senaste åren. Rektorn uppger också att det finns informella kanaler på skolan eftersom det är en liten skola där personalen är nära varandra. Det kan uppstå situationer där en personal säger saker eller tar upp en viss elevs behov i förbifarten.

Rektorn beskriver skolans stödprocess på följande sätt. Tidigare hade skolan en formell ansökan som lämnades till EHT. Nu sitter specialpedagogen med i arbetslagen och då lämnas elevärendet över till specialpedagogen som tar vidare informationen till rektorn och EHT. Där ses över vad som har gjorts från lärarens håll. Om EHT bedömer att elevärendet ska gå vidare så görs en fördjupad pedagogisk utredning. Rektorn uppger vidare att det är ett utvecklingsområde och att detta är behovet skolan verkligen se över denna process.

Lärarna uppger i intervju att de har möten var tredje vecka då mentor sitter med EHT och pratar om eleverna. Inför detta möte har lärarna elevkonferens med kollegiet och samlar upp vilka elever som ska anmälas på EHT. En anmälan sker muntligt till EHT och EHT antecknar denna. Lärarna lyfter under intervjun tre elever som de bedömer är i behov av särskilt stöd men som inte har det idag.¹

Såväl lärare, som elevhälsan och rektorn beskriver att det inte alltid startas en utredning om särskilt stöd efter det att en elevs behov av detta har anmälts. Samtliga uppger att det händer att anmälningar "bollas tillbaka" till lärarna för att prova ytterligare extra anpassningar. Rektorn berättar att lärarna ibland säger att de har tagit upp att en viss elev behöver stöd och då bollar det tillbaka till läraren att visa vad läraren har gjort. Rektorn tillade att när det gäller kunskaps- och resurstöd så har lärarna svårt att veta att de måste presentera vad de har gjort. Hon är noga med att det ska göras en

¹ Eleverna 8, 9 och 10.

formell anmälan om behov av särskilt stöd, annars blir det inte något ärende. Det är något som skolan jobbar på just nu, vad som är ett ärende och vad som inte är det.

Beslut om åtgärdsprogram och anpassad studiegång

Lärarna nämner i intervju anpassad studiegång och enskild undervisning som exempel på stödåtgärder som förekommer på skolan. En representant från elevhälsan uppger i intervju att elever kan få stöd av den person som arbetar i skolans bibliotek. Elevhälsan kan under intervjun inte ange vilka elever på högstadiet som har aktiva åtgärdsprogram. Rektorn uppger i intervju att skolan har ett pågående arbete kring vad som är ett åtgärdsprogram och inte, samt när ett sådant ska avslutas.

Skolinspektionen har tagit del av de fyra åtgärdsprogram och de två beslut om anpassad studiegång som finns på Josefinaskolan. Av dokumenten framgår att det är rektorn som fattar beslut om anpassad studiegång och om åtgärd som avser enskild undervisning samt att elev och vårdnadshavare getts möjlighet att medverka i utarbetandet av åtgärdsprogrammet och fått information om möjligheten att överklaga.

Åtgärdsprogrammet för en elev är daterat den 19 augusti 2025. I programmet anges åtgärder som bedöms nödvändiga för eleven, dock inte anpassad studiegång. Elevens beslut om anpassad studiegång är daterat den 26 augusti 2025 och anger att eleven har förkortad dag. Åtgärdsprogrammet för en annan elev är daterat den 28 januari 2025 och anger att eleven som åtgärd har anpassat schema. Elevens senaste beslut om anpassad studiegång är daterat den 17 juni 2025 och anger att eleven har förkortad dag.

Rektorn uppger huvudsakligen följande i intervju. Hon är medveten om att besluten om anpassad studiegång är luddigt skrivna. Det står inte vad som ska anpassas bort och det är inte helt tydligt. De aktuella besluten handlade bara om att få dessa elever till skolan.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. (3 kap. 5 § skollagen)

Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens

behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §, i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller i form av anpassad studiegång enligt 12 §. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. (3 kap. 12 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Inledningsvis konstaterar Skolinspektionen att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller arbetet med extra anpassningar. Skolinspektionen bedömer dock att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd.

Skolinspektionen noterar att processen vad gäller särskilt stöd i praktiken inte är tydlig i alla delar. Det framgår till exempel att det råder en osäkerhet hos personalen om vilka elever som är anmälda för behov av särskilt stöd. Detta kan leda till att elever som kan vara i behov av särskilt stöd inte utreds. Att den person som arbetar som specialpedagog är ny i sin roll och att skolan har nya rutiner ändrar inte den bedömningen. Ett behov av förtydligande föreligger framför allt gällande vad som utgör en anmälan om särskilt stöd.

Utredningen visar också att anmälningar om särskilt stöd inte alltid leder till en utredning, utan elevhälsan gör en bedömning av om det finns behov av en utredning om särskilt stöd eller inte. Detta är en brist. Skollagens reglering

ger inte utrymme för att rektorn, eller den rektorn har delegerat uppgiften till, gör en individuell bedömning av om en utredning om särskilt stöd ska startas eller inte efter att en anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd har inkommit.

Skolinspektionen bedömer vidare att beslut om anpassad studiegång inte utformas i enlighet med författningarnas krav. I de beslut om anpassad studiegång som Skolinspektionen tagit del av framgår det att elevens skoldagar förkortas men inte vilka avvikelser från timplanen eller de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen som besluten innebär. Detta är en brist. Ett beslut om anpassad studiegång är en ingripande åtgärd, vilken kräver att det särskilda stödet i rimlig grad anpassas efter elevens behov och förutsättningar.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Stiftelsen Josefinaskolans verksamhet vid Josefinaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller elevhälsans kompetenser och arbetet med särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Stiftelsen Josefinaskolan att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Bedömning och betygssättning i ämnen där elever genomfört nationella prov

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av Skolverkets statistik framgår att det på Josefinaskolan funnits en differens mellan resultat på nationella prov och slutbetyg i årskurs 9 i vissa ämnen under de senaste tre läsåren, i jämförelse med riket som helhet.

Under läsåret 2023/2024 hade 72,2 % av eleverna på Josefinaskolan högre slutbetyg i ämnet svenska jämfört med resultatet på nationella provet. I riket som helhet var det 31,4 % av eleverna som fick högre betyg. Läsåret därpå, 2024/2025, hade 66,7 % av eleverna på Josefinaskolan högre slutbetyg i svenska jämfört med resultatet på det nationella provet. Enligt skolans egna beräkningar fick 52,6 % av eleverna på skolan högre slutbetyg i svenska. Skolan har i sin beräkning räknat med de elever som inte har både provbetyg och betyg. I riket som helhet var siffran 30,4% enligt Skolverkets statistik. Ingen av eleverna vid Josefinaskolan fick lägre slutbetyg i svenska än resultatet på sitt nationella prov under något av läsåren.

Under läsåret 2023/2024 hade 83,3 % av eleverna på Josefinaskolan högre slutbetyg i SO-ämnena jämfört med resultatet på nationella provet. I riket var det 30,1 % av eleverna som fick högre betyg. Ingen av eleverna vid Josefinaskolan fick lägre slutbetyg i SO än resultatet på sitt nationella prov. För läsåret 2024/2025 saknas data i Skolverkets statistik gällande Josefinaskolan i SO-ämnena. Skolans egna beräkningar anger att 31,6 % av eleverna hade högre betyg jämfört med resultatet på nationella provet. I riket som helhet fick 26,1 % av eleverna högre betyg enligt Skolverkets statistik.

Under läsåret 2022/2023 hade 48 % av eleverna på Josefinaskolan högre slutbetyg i matematik jämfört med resultatet på det nationella provet. I riket som helhet fick 24,2 % av eleverna högre betyg. Följande läsår, 2023/2024, hade 70,6 % av eleverna på Josefinaskolan högre slutbetyg i matematik jämfört med resultatet på det nationella provet, medan det i riket som helhet var 24,1 % som hade högre betyg. Ingen av eleverna vid Josefinaskolan fick lägre slutbetyg i matematik än resultatet på sitt nationella prov under något av dessa läsår.

För läsåret 2024/2025 saknas data i Skolverkets statistik gällande Josefinaskolan i ämnet matematik. Skolans egna beräkningar anger att 15,8 % av eleverna på skolan hade högre betyg jämfört med resultatet på nationella provet. Skolverkets statistik för riket som helhet visar att 25,9 % av eleverna hade högre betyg jämfört med resultatet på nationella prov.

Under intervju med lärare har det framkommit att ingen av lärarna har känt till differensen mellan elevernas slutbetyg och resultaten av de nationella proven som redovisas ovan. På frågan om man på skolan pratat kring hur stor del nationella prov ska väga in vid betygssättning svarar en lärare att skolpsykologen sagt att det inte var så viktigt, medan en annan svarade att rektorn har sagt att läraren ska rätta proven snabbt för att se resultat. En lärare uttryckte att det behövs mer vägledning kring detta. Bara en lärare sa sig känna till begreppet "särskilt beakta" och det var från en tidigare arbetsplats.

En lärare uppger att resultatet på ett nationellt prov ska väga tungt men sa också att en elev kan ha en dålig dag. Läraren beskriver vidare att hen tar större hänsyn till sin egen bedömning än till resultat på nationella prov, när det nationella provet görs har läraren redan en uppfattning av hur en elev ska betygssättas och är inte helt beredd att ändra den bedömningen. Läraren uppger att hen kanske haft en övertro på sin egen förmåga att läsa av och placera elever på betygsskalan.

En lärare uppger att om en elev får ett resultat på ett nationellt prov som skiljer sig mycket från tidigare prov, då måste läraren ha ett samtal med eleven. En annan lärare uppger att en elev kan prestera sämre vid ett nationellt prov eftersom eleven inte har tillgång till samma anpassningar som den kan ha annars. Ytterligare en annan lärare uppger att för det mesta

överensstämmer resultat på nationella prov med det som eleverna presterar under året. Läraren resonerar vidare om en elev får C under året på vanliga prov och sedan får A på nationella prov då sätter läraren ett B på eleven.

Rektorn uppger i intervju huvudsakligen följande. Skolan har inte sett över riktlinjerna för hur mycket betygen får avvika. Hon har själv inte uppmärksammat systematiken i avvikelserna utan har nog lyssnat för mycket på lärarnas argumentation kring avvikelserna. Lärarna känner eleverna så väl och gör ofta bedömningen att nationella prov inte är rättvisande då lärarna har ett bra underlag sedan tidigare. Det kan också vara så att vissa elever mår psykiskt dåligt, har en dålig dag eller är stressade och mår dåligt generellt. Resultat från nationella prov ska naturligtvis väga tungt i betygssättningen och det ska vara väldigt speciella skäl till att man som lärare får avvika från resultaten men skollagen kan inte mena att det bara är dessa prov som gäller. På frågan om hon tillsammans med lärarna har diskuterat vad särskilt beakta innebär svarade rektorn att det uppenbarligen inte har gjorts.

Rättslig reglering

Vid betygssättning i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl. (10 kap. 20 a § skollagen)

Syftet med de nationella proven är att stödja betygssättningen, förutom i årskurs 3 där syftet är att stödja bedömningen av elevernas kunskaper i relation till kriterierna för bedömning av kunskaper. (9 kap. 20 § skolförordningen (2011:185))

Enligt regeringen innebär formuleringen "särskilt beaktas" inte att provet helt ska styra betyget utan att provet även fortsättningsvis ska utgöra ett stöd vid betygssättningen. Enligt läroplanerna för de berörda skolformerna ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper. Läraren ska, som ansvarig för betygssättningen, även framöver göra en slutlig och allsidig bedömning av de kunskaper och färdigheter som eleven har uppvisat i förhållande till de aktuella kunskapskraven. Således kan resultatet på ett nationellt prov inte ensamt utgöra underlag för betygssättningen eftersom ett enda prov inte kan pröva alla de kunskaper och färdigheter som undervisningen ska ge. (prop. 2017/18:41 s. 25)

Samtidigt kan en lärare inte bortse från resultatet på ett nationellt prov, som är välkonstruerat och noga utprovat och som utvecklats just för att vara ett stöd vid betygssättningen. Att i lag fastslå att proven ska ha en särskild betydelse medför enligt regeringens mening en ökad likvärdighet i bedömningen av elevers kunskaper. Att provet särskilt ska beaktas vid

betygssättningen understryker alltså att resultatet på ett nationellt prov normalt sett har en större betydelse än vilket annat enskilt prov eller bedömningsunderlag som helst. Läraren ska alltså vid betygssättningen beakta även de kunskaper och färdigheter eleven utvecklat och uppvisat efter ett provtillfälle. Detta kan leda till att elevens betyg avviker från provresultatet. (prop. 2017/18:41 s. 26)

Med särskilda skäl avses sådana situationer där det finns ovanliga och särskilt beaktansvärda omständigheter som gör att den betygssättande läraren ska kunna göra ett avsteg från huvudregeln att resultatet på ett nationellt prov särskilt ska beaktas vid betygssättningen. Typiskt sett bör det vara fråga om situationer där provresultatet eller resultat på delprov inte ger en rättvisande bild av vad som tidigare är känt om elevens kunskaper och detta beror på omständigheter som eleven inte själv råder över. Det kan exempelvis vara fråga om felande teknik och hjälpmedel som inte fungerat vid ett delprov. Det kan också vara fråga om personliga förhållanden, t.ex. dödsfall i familjen eller vänkretsen eller andra omvälvande händelser. Det kan dock även vara fråga om omständigheter som eleven själv förfogar över, såsom att det har konstaterats att eleven har fuskat vid provet (prop. 2017/18:14 s. 26).

Skolinspektionens bedömning

Utredningen visar att det har funnits en differens mellan slutbetyg och resultat på nationella prov i årskurs 9 i svenska under läsåren 2023/2024 och 2024/2025, i SO under läsåret 2023/2024 samt i matematik under läsåren 2022/2023 och 2023/2024. Det saknas statistik från Skolverket avseende relationen mellan slutbetyg och resultat på nationella prov i matematik och SO för läsåret 2024/2025. Josefinaskolans egna beräkningar indikerar att det inte varit en stor differens i matematik, men att det varit en relativt stor differens i SO. Skolans egna beräkningar stämmer inte heller överens med Skolverkets statistik, i vart fall i ämnet svenska.

Rektorn och lärarna uppger samstämmigt under intervjuer att de inte har känt till den differens som har förelegat mellan slutbetyg och resultat på nationella prov i årskurs 9 som redovisas ovan och att de inte har haft gemensamma diskussioner om vad det innebär att resultaten på nationella prov ska beaktas särskilt vid betygssättning. Endast en av lärarna uttryckte kännedom kring begreppet särskilt beakta och det var från arbete vid en tidigare skola. Rektorn och vissa lärare ger uttryck för att resultaten från nationella prov ska väga tyngre i bedömningen än andra prov av och några lärare resonerar kring hur betyg kan sättas när resultat från nationella prov skiljer sig från resultat på andra prov eller uppgifter som elever gjort. Skolinspektionen bedömer dock att utredningen visar att det saknas en gemensam förståelse kring hur resultat från nationella prov ska beaktas vid betygssättning och att detta avspeglas inom vissa ämnen.

En lärare säger att hen redan har en uppfattning av hur en elev ska betygssättas när det nationella provet görs och inte är helt beredd att ändra den bedömningen utifrån resultatet på provet. Skolinspektionen konstaterar att det av ovan redovisade förarbete framgår att även om formuleringen "särskilt beaktas" inte innebär att ett nationellt prov helt ska styra betyget så kan en lärare inte bortse från resultatet på ett nationellt prov, som är välkonstruerat och noga utprövat och som utvecklats just för att vara ett stöd vid betygssättningen. Rektorn och några av lärarna uppger att när en elev presterar sämre än förväntat på ett nationellt prov kan hänsyn tas till att eleven mår psykiskt dåligt, har en dålig dag, är stressade eller inte har tillgång till anpassningar som de skulle ha haft vid ett annat prov.

Av skollagen framgår att en elevs resultat på nationella prov särskilt ska beaktas vid betygssättning i ämnet såvida inte särskilda skäl talar mot det. Av förarbeten till skollagen framgår att särskilda skäl avser situationer där det finns ovanliga och särskilt beaktansvärda omständigheter, exempelvis dödsfall i familjen eller vänkretsen eller andra omvälvande händelser. Skolinspektionen bedömer att de skäl som lärare och rektorn vid Josefinaskolan angett som förklaring till ovan redovisad differens mellan slutbetyg och resultat på nationella prov inte utgör sådana särskilda skäl som avses i skollagen.

Skolinspektionen finner sammantaget att det får anses sannolikt att Josefinaskolan inte särskilt beaktar resultatet på nationella prov på det sätt som ska göras vid betygssättningen. Detta är en brist. Om resultaten på de nationella proven inte särskilt beaktas vid betygssättningen kan det få som konsekvens att orättvisa uppstår gentemot elever på andra skolor som genomför samma nationella prov på samma svårighetsnivå och i samma ämne i enlighet med Skolverkets instruktioner. Att man på skolan inte särskilt beaktar resultaten på de nationella proven vid betygssättningen medför således risk för att man åsidosätter likvärdigheten i betygssystemet.

Skolans arbete mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Planen mot kränkande behandling

Skolinspektionen har tagit del av Josefinaskolans plan mot kränkande behandling för läsåren 2024/2025 och 2025/2026. I planen för läsåret 2024/2025 framgår åtgärder som skolan planerade att genomföra under läsåret, till exempel att tillsätta en ny trygghetsgrupp, att högstadiet skulle få utökade rastvärdar samt pingisbord och spel, att klassrum på högstadiet skulle göras om till ämnessalar och att elevhälsans personal skulle flyttas till ett annat hus. I planen för läsåret 2025/2026 nämns inte om dessa åtgärder har genomförts.

Rektorn uppger följande i intervju. Skolan har detta läsår tagit in en konsult som skulle hjälpa till med upplägget av planen mot kränkande behandling. Planen är inte genomarbetad helt och hållet och det kan vara slarvigt skrivet i planen men åtgärderna är genomförda. Skolan brukar följa upp och utvärdera åtgärder i kollegiet.

Anmäla och utreda kränkande behandling

Samtliga intervjugrupper uppger att det finns ett grovt språkbruk på skolan. Eleverna säger att det framför allt handlar om skämt och skojbråk mellan vänner. De säger också att det finns vuxna på skolan som agerar vid kränkningar, men att inte alla vuxna gör det. Lärarna uppger att de agerar vid kränkningar och att de anmäler via skolans system. Ibland skickas mejl till vårdnadshavare med kopia till rektorn. Allt grovt språkbruk anmäls inte eftersom det ibland är avsett som skämt och det blir mottagarens upplevelse som avgör. Både lärarna och rektorn säger att elever kan uppleva att lärare inte agerar eftersom lärarna ibland endast pratar enskilt med de berörda. Rektorn uppger också att hon vet att inte samtliga i personalen alltid agerar och att det framför allt beror på att språkbruket blivit så normaliserat. Hon tycker dock att all personal anmäler alla händelser som avser kränkningar. Elevhälsan uppger att det är tydligt uttalat på skolan att kränkningar ska anmälas i skolans system. En representant uppger att det dock saknas systematik i vad och hur något ska anmälas och menar att det finns personal som anmäler men som inte ingriper i stunden när något sker.

Av inkommen dokumentation och intervjuer framgår att rektorn har fått in 25 anmälningar om kränkande behandling de senaste 12 månaderna och att alla anmälningar som sker i skolans system går vidare till huvudmannen. Skolan har rutiner för hur personal ska agera då de får kännedom om att en elev har blivit utsatt för kränkande behandling. Utredningar av kränkande behandling sker, liksom uppföljning och åtgärder för att förhindra att ytterligare kränkningar sker.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (6 kap. 8 § skollagen)

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt

utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller att anmäla och utreda uppgifter om kränkande behandling. Skolinspektionen bedömer dock att det finns brister i skolans plan mot kränkande behandling. Skolinspektionen konstaterar att det i planen mot diskriminering och kränkande behandling för 2025/2026 saknas en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts, vilket är en brist.

Rektorn uppger att de planerade åtgärderna har genomförts, även om det inte redovisas i efterföljande års plan. Att åtgärder har genomförts får stöd av bland annat elevhälsans personal som samtliga berättar att de har bytt rum under föregående läsår i syfte att komma närmare eleverna och vara mer synliga för dem.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Bedömning och betygssättning i ämnen där elever genomfört nationella prov

Stiftelsen Josefinaskolans verksamhet vid Josefinaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller bedömning och betygssättning i ämnen där elever genomfört nationella prov. Av Skolverket statistik framgår att differensen mellan slutbetyg och resultat på nationella prov i ämnet svenska har minskat något under läsåret 2024/2025 jämfört med läsåret dessförinnan. Det saknas officiell statistik för ämnena matematik och SO avseende läsåret 2024/2025. Skolans egna beräkningar indikerar dock att differensen mellan slutbetyg och resultat på nationella prov har minskat. Mot den bakgrunden bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Stiftelsen Josefinaskolan en anmärkning.

Planen mot kränkande behandling

Stiftelsen Josefinaskolans verksamhet vid Josefinaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller planen mot kränkande behandling. Utredningen visar dock att skolan genomför planerade åtgärder och att själva planen är under utarbetande med hjälp av en konsult. Mot den bakgrunden bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Stiftelsen Josefinaskolan en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Samtliga intervjugrupper uppger att eleverna till största del upplever sig trygga på skolan. Eleverna uppger att det finns vuxna närvarande på de flesta rasterna och att det inte händer så mycket på skolan. Samtliga intervjugrupper uppger också att studieron varierar mellan olika lektioner och klasser. Flera av eleverna säger att det ofta blir pratigt i klassrummen.

Skolan har ordningsregler som eleverna känner till. Eleverna uppger att vissa regler följs men att alla elever inte följer alla regler, framför allt inte regeln om vårdat språkbruk. Skolan har också en mobilpolicy som anger att elever ska lämna in sin mobiltelefon på morgonen och få tillbaka den efter skoldagens slut. Eleverna uppger att de flesta följer detta och att om man inte lämnar in sin mobiltelefon får man frånvaro på lektionen.

Av inkommen dokumentation och intervjuer framkommer att skolan på olika sätt arbetar med trygghet och studiero. Det sker bland annat genom återkommande enkäter och hälsosamtal. Skolan har en gemensam lektionsstruktur och har genomfört flera omflyttningar av personal för att dessa ska vara närmare eleverna. Under innevarande termin har skolan startat ett arbete kring trygghet som är tänkt att leda till insatser på klassnivå och som även är tänkt att kopplas till språkbruket bland eleverna. Skolan arbetar också med rastaktiviteter och närvarande vuxna under rasterna.

Rättslig reglering

Alla elever ska tillförsäkras en studiemiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Rektorn, en lärare eller en handledare som avses i 21 kap. 13 § får omhänderta mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga störningar i undervisningen. (5 kap. 4 b § skollagen)

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov,

omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler. (5 kap. 5 § skollagen)

Om en elev i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. (5kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Stiftelsen Josefinaskolan har brutit mot bestämmelserna när det gäller trygghet och studiero. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Johanna Olsson

Beslutsfattare
Signerat av: Johanna Olsson

X Josefine Sjöberg

Föredragande
Signerat av: Josefine Sjöberg

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Lina Jernström medverkat.